

УДК 334.012.23

Ляліна Н.С.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки підприємства та організації бізнесу
Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця*

Nataliia Lialina

*PhD, associate professor Simon Kuznets Kharkiv National University of
Economics*

Матвієнко-Біляєва Г.Л.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки підприємства та організації бізнесу
Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця*

Galyna Matvienko-Bilyaeva

*PhD, associate professor Simon Kuznets Kharkiv National University of
Economics*

Панчук А.С.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки підприємства та організації бізнесу
Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця*

Anastasiia Panchuk

*PhD, associate professor Simon Kuznets Kharkiv National University of
Economics*

**СУЧАСНИЙ БІЗНЕС В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ**

**MODERN BUSINESS IN UKRAINE: PROBLEMS AND PROSPECTS OF
DEVELOPMENT**

У статті розглянуто теоретичні положення та практичні рекомендації щодо розвитку підприємницької діяльності в Україні. Метою дослідження є сучасний стан та негативні тенденції розвитку національного підприємництва, зокрема малого та середнього бізнесу. Незадовільною залишається обґрунтованість прогнозів розвитку сучасного бізнесу за різних сценаріїв розгортання ситуації на ринку.

У сучасних ринкових умовах, де щодня стають жорсткішими умови конкурентної боротьби, неможлива діяльність малого та середнього бізнесу без створення чіткої системи взаємодії з зовнішнім середовищем та оптимізації своєї діяльності для задоволення потреб споживачів та максимізації прибутку підприємства.

Для українських організацій управління підприємством як системою, в складних умовах сучасного бізнесу, має особливо важливе значення, оскільки зміна ситуації в країні, поступове освоєння нового економічного порядку змушує все більшу кількість підприємців і логістів усвідомлювати необхідність досягнення не тільки сьогочасних (одержання негайного прибутку), але і довгострокових цілей. В залежності від того, на якому етапі розвитку підприємство знаходиться на даний момент, для нього можуть бути запропоновані заходи по оптимізації як системи в цілому, так і окремих її ланок.

Ключові слова: *підприємництво, бізнес, діяльність підприємства, промисловість, галузь, ефективність, розвиток, виробництво.*

В статье рассмотрены теоретические положения и практические рекомендации по развитию предпринимательской деятельности в Украине. Целью исследования является современное состояние и негативные тенденции развития национального предпринимательства, в частности малого и среднего бизнеса. Неудовлетворительной остается обоснованность прогнозов развития современного бизнеса при различных сценариев развития ситуации на рынке.

В современных рыночных условиях, где ежедневно становятся более жесткими условия конкурентной борьбы, невозможна деятельность малого и среднего бизнеса без создания четкой системы взаимодействия с внешней средой и оптимизации своей деятельности для удовлетворения потребностей потребителей и максимизации прибыли предприятия.

Для украинских организаций управления предприятием как системой, в сложных условиях современного бизнеса, имеет особо важное значение, поскольку изменение ситуации в стране, постепенное освоение нового экономического порядка заставляет все большее количество предпринимателей и логистов осознавать необходимость достижения не только сиюминутных (получение немедленной прибыли), но и долгосрочных целей. В зависимости от того, на каком этапе развития предприятие находится на данный момент, для него могут быть предложены меры по оптимизации как системы в целом, так и отдельных ее звеньев.

Ключевые слова: *предпринимательство, бизнес, деятельность предприятия, промышленность, отрасль, эффективность, развитие, производство.*

The article considers the theoretical provisions and practical recommendations for the development of entrepreneurial activity in Ukraine. The purpose of the study is the current state and negative trends in the development of national entrepreneurship, including small and medium-sized businesses. The validity of the forecasts of modern business development under different scenarios of the market situation remains unsatisfactory.

In today's market conditions, where the conditions of competition are becoming tougher every day, it is impossible for small and medium-sized businesses to operate without creating a clear system of interaction with the external environment and optimizing their activities to meet consumer needs and maximize profits.

For Ukrainian organizations, enterprise management as a system, in the complex conditions of modern business, is especially important because the changing situation in the country, the gradual development of a new economic order makes more and more entrepreneurs and logistics realize the need to achieve not only modern (immediate profit), but and long-term goals. Depending on the stage of development of the enterprise at the moment, it can be offered measures to optimize both the system as a whole and its individual parts.

In the market you can find many different forms of entrepreneurship. The concept of entrepreneurship is a lifestyle of an individual country and its population. This concept appears in many areas of activity to improve its quality. It has many economic, psychological, sociological, cultural and technical aspects.

Entrepreneurship through innovation in a rapidly changing economic environment is a driving force against negativity in society. Entrepreneurs can effectively use natural resources, innovative ideas. They make a great contribution to strengthening the country's economy by creating labor markets. Therefore, the problem of business development in small and medium-sized businesses is becoming relevant. The business development program should be based on the principles of objectivity, transparency, transparency, efficiency and focus on the interests of the country.

Keywords: *entrepreneurship, business, enterprise activity, industry, branch, efficiency, development, production.*

Постановка проблеми. Формування сприятливого підприємницького середовища є одним із пріоритетних завдань діяльності будь-якої країни. Підприємницькі структури створюють матеріальні й нематеріальні блага, які є основою благополуччя країни, формують значну частину податкових надходжень державного та місцевого бюджетів.

Комплексна програма розвитку малого та середнього підприємництва в Україні має на меті створення сприятливих умов для розвитку малого та середнього підприємництва шляхом спрямування дій місцевих органів

виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, суб'єктів підприємництва, громадських організацій та об'єднань підприємців для підвищення їх ролі у вирішенні завдань соціально-економічного розвитку та забезпечення конкурентоспроможності країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Відносно українського досвіду дослідження становлення та розвитку підприємницької діяльності можна відзначити таких вчених: О.І. Амоша, Т.В. Гринько, О.І. Дацій, М.В. Мальчик, М.В. Мельникова, І.І. Павленко, І.Л. Сазонець, О.М. Ястремська, Л.І. Безтелесна, О.К. Єлєєєва, Г.В. Назарова, О.Ф. Новікова, О.М. Сазонець, С.Е. Сардак та ін.

Постановка завдання. Метою дослідження є сучасний стан та негативні тенденції розвитку національного підприємництва, зокрема малого та середнього бізнесу. Незадовільною залишається обґрунтованість прогнозів розвитку сучасного бізнесу за різних сценаріїв розгортання ситуації на ринку.

Виклад основного матеріалу дослідження. На ринку можна зустріти безліч найрізноманітніших форм підприємництва. Поняття підприємство – це стиль життя окремої країни та його населення. Це поняття з'являється в багатьох сферах діяльності для підвищення своєї якості. Він має безліч економічних, психологічних, соціологічних, культурних і технічних аспектів.

Результати досліджень, проведених роками, показують, що зараз підприємство це виглядає як професія [3].

Підприємство через створення інновацій в швидко мінливих економічних умовах це рушійна сила проти негативу у суспільстві. Підприємці можуть ефективно використовувати природні ресурси, інноваційні ідеї. Вони вносять великий внесок в зміцнення економіки країни, створюючи ринки праці.

Підприємці повинні використовувати свої ресурси найкращим чином, приймаючи на себе необхідні ризики.

Підприємницька діяльність - найважливіший напрям інтелектуальної праці суспільства.

Підприємницька діяльність реалізується через систематичну самостійну комерційну діяльність, яка повинна бути зареєстрована в законодавчому порядку. Тобто, підприємницька діяльність реалізується через отримання прибутку за свої блага (продаж товарів, надання послуг і т.д.).

Одні підприємці відрізняються великим обсягом споживачів (великий бізнес), інші – обслуговують невелику кількість клієнтів (малий та середній бізнес). А головне, деякі види комерції самі по собі припускають розвиток до певних розмірів. Малий, середній та великий бізнес – що це, як його можна відрізнити один від одного, особливості його розвитку та як можна оцінити ефективність діяльності цього бізнесу. Ці питання є на сьогоднішній день дуже актуальними та потребують певної уваги.

Останнім часом в світі відбувається багато змін і особливо в економічній сфері. Вплив глобалізації на малий та середній бізнес, як посилення конкуренції дає про себе знати. В багатьох країнах світу, які не приділяють достатньої уваги розвитку сучасного бізнесу почали виникати труднощі.

Надзвичайно важлива роль малого підприємництва в згладжуванні коливань економічної кон'юнктури, за його посередництва відбувається збалансування попиту та пропозиції, особливо в умовах кризових ситуацій. Велика роль малих та середніх у впровадженні інновацій. І звичайно, найголовніше завдання – формування стійкого прошарку середнього класу у вигляді власників бізнесу та головних менеджерів. Це фактично формування інтелектуальної еліти нації, а це вже основа для формування фінансової еліти [1 - 3].

Розміри підприємства визначають безліч унікальних критеріїв його роботи. Малий бізнес держава традиційно підтримує, знижуючи податки та інші обов'язкові платежі, до великих – пред'являє багато вимог, оскільки вони приносять великий прибуток. Природно, що молодим підприємцям важливо розуміти різницю між усіма формами, щоб правильно вести свою діяльність.

Малий бізнес – це підприємницька діяльність, яка здійснюється суб'єктами ринкової економіки при певних встановлених державними органами критеріях.

Великим підприємством може називатися компанія, що охоплює кілька регіонів країни або вийшла на міжнародний рівень. У нього завжди є велика кількість кінцевих споживачів, а значить попит перевищує пропозицію.

Сьогодні важливість розвитку усіх видів бізнесу полягає в наступному:

- 1) вони забезпечують існування і продовження конкуренції в економіці;
- 2) створюють динамізм економіки за рахунок захисту економіки від стереотипів і занепаду;
- 3) розвивають процес індустріалізації за рахунок адаптації до змін та інновацій у короткий термін часу;
- 4) розкривають творчі ідеї, які можуть поліпшити економічний розвиток країни.
- 5) є джерелом зайнятості, соціального порядку і стабільності в країні.
- 6) прискорюють регіональний розвиток та запобігають міграції в країні.

Вплив малих і середніх підприємств на економічний розвиток в різних країнах дуже різний.

Наприклад, кількість малих і середніх підприємств в Японії збільшилась після другої світової війни. В цей період промисловий сектор працював у складних умовах, частка безробіття була висока, а продуктивність сектора малого та середнього бізнесу низька. Світовий досвід свідчить, що при становленні ринкових відносин особливо потребує державної підтримки малий бізнес. Про це говорить і практика Японії, в господарстві якої малий бізнес відіграють найважливішу роль, на їх частку припадає 90% загального числа компаній, близько 55% реалізованої продукції і 80% чисельності зайнятих в промисловості [3].

Отже, в Японії віднесення підприємств до малих і середніх здійснюється в залежності від величини статутного капіталу і чисельності працюючих.

Малими підприємствами вважаються компанії, в яких працюють не більше 300 осіб, з оборотом не більше 100 млн. єн.

Система державної підтримки малого бізнесу в Японії надзвичайно розвинена і дуже добре відкладена. В Японії на підтримку малого і середнього бізнесу щорічно виділяється близько 180 млрд. єн на рік.

Наступний приклад, це розвиток і підтримка малого і середнього бізнесу Індії. Сучасна Індія давно перестала асоціюватися з хащами, а стала синонімом динамічно розвивається з потужною промисловою базою, зростаючим науково-технічним потенціалом, що розвиваються сектором послуг та банківсько-фінансовою справою. Згідно величиною номінального ВВП Індія займає 6 місце в світі за даними Міжнародного Валютного Фонду.

Малі підприємства в Індії трудомісткі і вони займають важливе місце в економіці завдяки створюваній ними зайнятості. Повсюдна індустріалізація, розвиток сільських територій, підвищення конкурентоспроможності і для продовження економічного зростання ці підприємства підтримуються і заохочується урядом Індії.

Індія на протязі останніх років показує зростання економіки в середньому на 5-7%, в той час як по всьому світу ще відчутно наслідки світової кризи.

Частка малого і середнього бізнесу складає близько 6% ВВП, 45% експорту, 90% всіх підприємств Індії і 33% випуску продукції. В даний час на індійському ринку зареєстровано понад 40 млн. малих і середніх підприємств, і їх число неухильно зростає.

В останні роки обсяг прямих іноземних інвестицій в індійську економіку перевищує 15 мільярдів USD, часом за рік цей показник зростає більш, ніж на 100% в порівнянні з попереднім роком. Найбільше іноземних інвесторів привертають телекомунікації, хімічна і фармацевтична промисловість, металургія, машинобудування та виробництво електротехнічного обладнання. Неухильно зростає і обсяг іноземних портфельних інвестицій, проте в частині вкладення в цінні папери індійських компаній існують певні обмеження, введені урядом: іноземний інвестор не може купувати більш, ніж

40% акцій однієї і тієї ж компанії. Крім того, сільське господарство, друковані ЗМІ, нерухомість, оборонні та стратегічні галузі залишаються областями, іноземні інвестиції в які повністю заборонені. На сьогоднішній день основними інвесторами Індії є Великобританія, Німеччина, США, Бельгія і Бразилія [4].

У сільському господарстві, на високотехнологічних виробництвах і в сфері інформаційних технологій в Індії працює велика кількість малих і середніх індійських компаній. Також підприємства малого бізнесу займаються виготовленням і збутом текстильної продукції, ковальських виробів, ювелірних прикрас, виробництвом нерафінованої цукру і рослинного масла.

Потенційним партнерам представників індійського малого бізнесу важливо мати на увазі, що відмінною рисою малих індійських компаній є сімейність і схильність до висновку професійних спілок за родинною, земельною, етнічною, релігійною або якомусь іншому ознакою.

У розвинених країнах більше малого і середнього бізнесу і, отже, вони грають більш активну роль в економіці.

Отже, поняття підприємництво обумовлено його багатомірністю. Воно було предметом досліджень у багатьох різних областях. Важливість цієї концепції зросла в міру її переходу від індустріального суспільства до інформаційного.

Сьогодні, як і в попередні століття, зазнає значних змін, а саме в економічній плоскості. Збільшилась економічна конкуренція і учасники виробництва збільшили своє місце в економіці. Сучасні підприємці, які будують свій бізнес на основі інновацій є провідними компаніями. Таким чином, підприємці є важливим будівельним блоком в підтримці конкурентоспроможності країни [1].

Що стосується розвитку малого і середнього бізнесу в Україні – ці питання є нагальними і дуже актуальними.

Отже, Україна дуже приваблива країна як зростаюча економіка Східної Європи. Показники зростання в країні, яка має багато можливостей для

іноземних інвесторів, також дуже багатообіцяючі. В Україні, де створення бізнесу або відкриття компанії не дуже витратно, можна легко передбачити, що «розумні» вкладення принесуть хороший прибуток.

Створення малого чи середнього бізнесу в Україні можливо навіть з дуже малим капіталом. Звичайно, почати бізнес в Україні нескладно, але це легко для тих, хто знає усі процедури реєстрації і законодавчу базу.

У 2020 році Україна посіла 190 місце в рейтингу легкості ведення бізнесу Світового банку. Країна піднялася на декілька позицій порівняно з попереднім роком і піднялася до 64. У банківському рейтингу Україна за останні 10 років зазнала глибокий і всеосяжний банківський сектор.

Україна займає друге місце серед країн, які проводять реформи. Поліпшення ділового та інвестиційного клімату. Завдяки крокам, зробленим для поліпшення навколишнього середовища в Україні в період з 2015 по 2019 рік зросли потоки іноземних інвестицій.

Серед іноземних інвестицій основними є: 200 німецьких виробників Bayer; сучасне підприємство з переробки насіння від US Cargill; зерновий термінал, другий виробничий об'єкт вартістю 16 млн доларів США американської Jabil and General; а також це вихід на ринок країни таких світових брендів, як Electric, HEAD, IKEA, H&M, Decathlon.

Після Революції Гідності з'явилися вільні демократичні відносини в бізнесі. В Конституції України були внесені поправки щодо стратегічного становища країни та стабільного розвитку економіки країни в цілому.

Угода про асоціацію з ЄС і Угода про поглиблену зону вільної торгівлі українські норми і правила відповідають законодавству ЄС.

Серед вжитих важливих кроків були наступні:

1) збалансовані митні операції для усунення технічних бар'єрів в торгівлі (закон про режим спільного транзиту та запровадження національної електронної транзитної системи);

2) захист прав споживачів у сфері фінансових послуг (внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав споживачів фінансових послуг);

3) зміни в енергетичній сфері (закон про відокремлення транспортування природного газу від решти діяльності компанії «Нафтогаз»);

4) правове регулювання видобутку бурштину і інші зміни.

Готовність України почати приватизацію держактивів, іноземні інвестори вважають одним з найважливіших привабливих інвестиційних кроків країни.

В останні роки, завдяки підтримці зарубіжних партнерів, Україна підтримує макроекономічну стабільність та домоглась значного прогресу, а саме: зміцнення банківської системи; зниження інфляції; зменшення дефіциту державного бюджету; зниження відношення державного боргу до ВВП; зовнішній борг Валютного резерву значно зріс і перевищив 20 мільярдів доларів.

Зниження вартості фінансових ресурсів для приватних підприємств є найбільш важливим для економічного зростання країни. Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства і Міністерством фінансів дали старт та презентували державну програму «Доступні кредити 5-7-9%».

Мета цієї ініціативи уряду – надати державну підтримку малому та середньому бізнесу в Україні, що у світі є основою успішної економіки.

Нова програма передбачає не лише фінансову підтримку підприємців - вона стає ще однією складовою еко-системи державної підтримки розвитку бізнесу в Україні. Наприклад, передбачена можливість для підприємців пройти безкоштовне навчання, щоб підвищити свої бізнес-компетенції та покращити перспективу створення успішного бізнес-проекту.

Розмір Start-up фонду України становить 18 мільйонів доларів і прогнозується, що 75 тисяч стартапів отримають вигоду від цього фонду.

Згідно з інформацією, опублікованою Світовим банком, «Doing Business 2020» Україна у рейтингу «Введення бізнесу» він займає 64-е місце з 190

країн. Цей рейтинг дозволяє оцінити та порівнювати країни між собою за основними економічними показниками. Також за допомогою рейтингу «Введення бізнесу» підприємці можуть бачити реальну картину законодавчої бази певної країни та їх зміни, це все впливає на інвестиційну привабливість країни.

Рейтинг легкості ведення бізнесу є одним зі стратегічних індикаторів реалізації Стратегії сталого розвитку “Україна – 2020”, схваленої Указом Президента України від 12.01.2015 № 5/2015.

Наприкінці жовтня поточного року публікується Рейтинг на наступний рік, який фактично є прогнозом за результатами оцінювання показників та змін, які відбулися, за 12-місячний період з травня минулого року по квітень поточного.

Рейтинг «Ведення бізнесу» – це щорічне дослідження групи Світового банку, що оцінює сприятливість умов господарювання малих та середніх підприємств по всьому світу.

Отже, на сьогодні Україна займає непоганий рейтинг серед країн, які оцінюються. В таблиці 1 наведений звіт Світового банку про інвестиційний клімат України.

Таблиця 1

Інвестиційний клімат України за період 2018 – 2020 рр.

Індикатори	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Реєстрація підприємства	52	56	61
Реєстрація власності	35	30	20
Отримання дозволів на будівництво	128	135	128
Підключення до системи електропостачання	64	63	61
Отримання кредитів	29	32	37
Захист інвесторів	81	72	45
Оподаткування	43	54	65
Міжнародна торгівля	118	78	74
Забезпечення виконання контрактів	82	57	63
Вирішення неплатоспроможності (процедура банкрутства)	149	145	146

Отже, якщо проаналізувати таблицю 1 можна стверджувати, що вимоги до процесу отримання дозволу на будівництво було спрощено, а саме було

зменшено пайовий внесок; Україна також спростила умови отримання електроенергії та підвищила надійність енергопостачання, завдяки впровадженню механізму компенсації за відключення електроенергії; була спрощена процедура реєстрації власності; відбулось посилення міноритарних інвесторів, тобто необхідно детально розкривати сутність операцій підприємств з зацікавленими сторонами; було спрощено вимоги сертифікації відповідності для автозапчастин, що призвело до скорочення часу на імпорт; вдосконалення вітчизняної податкової системи, а саме урегульованості податкового законодавства, простоти сплати податків, прозорості податкової інформації тощо.

Таким чином, бачимо що Україна робить багато успішних кроків для розвитку своєї економіки. Ці заходи заохочують іноземних інвесторів вкладати свої кошти в ту чи іншу галузь економіки України. На сьогоднішній день дуже доцільно буде виокремити та оцінити ефективність розвитку провідних галузей вітчизняної економіки, бо саме ці пріоритетні галузі сприяють розвитку економіки України та створюють нові робочі місця.

Нижче розглянемо топ – 5 пріоритетних вітчизняних галузей, які найбільш є цікавими для зарубіжних інвесторів [1 - 6].

Однією з найперспективніших галузей з залучення зарубіжних інвесторів є агросектор. Україна має найвищий рівень сільського господарства в світі, родючі ґрунти і сприятливі кліматичні умови. Протягом всієї новітньої історії України її називали «хлібним кошиком Європи». Приблизно 1/3 ріллі Європи знаходиться в нашій державі.

В Україні понад 60 млн га землі, із них понад 70% загальної площі країни складають землі сільськогосподарського призначення, де 40% с/г землі в Україні – це чорноземи і 32 мільйонів гектарів орних земель, придатних для вирощування зернових і овочів.

Більшу частину поточного сільськогосподарського виробництва України становить пшениця, кукурудза, ячмінь, соняшник, різноманітність зернових та кормів, включаючи цукровий буряк, тютюн, бобові, фрукти та овочі. При

цьому Україна як і раніше є найбільшим виробником рослинних масел, особливо соняшnikової, в країнах СНД.

Сільськогосподарський сектор України став конкурентоспроможним, і компанії, що працюють в сільськогосподарському секторі, продовжують працювати над переходом на більш ефективні моделі виробництва. Аграрний сектор за останні роки зарекомендував себе як найбільш важливий і стабільний сектор економіки України.

Україна входить в десятку найбільших виробників основних видів продукції агропромислового сектору, як за валовим обсягом виробництва, так і за обсягом задіяних посівних площ.

Експортний потенціал аграрного сектору України за останні роки наведений в таблиці 2.

Таблиця 2

Експортний потенціал аграрного сектору України
(данні Міністерства аграрної політики та продовольства України)

Показник	Експортний потенціал (місце у світі)		
	2018 рік	2019 рік	2020 рік
кукурудза	4	4	4
соняшnikова олія	1	1	1
пшениця	5	5	5
ячмінь	4	4	2
соеві боби (соя)	6	6	6
м'ясо птиці	7	7	6
ріпак	3	2	2
горіхи	3	3	3
білий цукор	9	9	16
сухе молоко, вершки	7	8	8

Пшениця – одне з найважливіших сільськогосподарських виробництв України, близько 95% вирощуваної пшениці засівається восени і збирається в серпні (озима пшениця) і 80% з неї перемелюється в борошно. За останнє десятиліття ячмінь перевершив пшеницю і став однією з найважливіших культур країни (про це свідчать показники таблиці 2).

Серед найважливіших проблем, з якими стикається український аграрний сектор це застарілість та брак потужностей для переробки та зберігання продукції.

Для довгострокового розвитку сектора та покращення інвестиційного клімату, необхідним є створення сприятливого регуляторного середовища для виробників.

Нижче наведено міста країни, які є стратегічними для сільськогосподарського сектору України:

- Харків (комбайни з можливістю безпілотного пересування, різні моделі тракторів і двигуни);
- Одеса (тракторні плуги);
- Кропивницький (сіялки);
- Дніпро і Тернопіль (бурякозбиральні комбайни);
- Херсон (кукурудзозбиральні комбайни);
- Львів (сільгосптехніка).

Незважаючи на це, внутрішній ринок країни ще не досяг насичення та відкриває можливості для іноземних інвесторів.

Отже, ми бачимо, що Україна може залучити іноземний капітал та бути конкурентоспроможною країною в світі в сільському господарстві. Проведення аграрної реформи відповідно до потреб країни без втрати часу – це не вибір, а необхідність. Залучення іноземного капіталу в сільське господарство також послужить каталізатором для залучення іноземного капіталу в інші сектори.

Наступної з найперспективніших галузей України є промисловість.

Промисловість – це системоутворююча галузь економіки. Промисловість включає гірничо-металургійний комплекс, машинобудування та інші підгалузі, в тому числі хімічну, легку та деревообробну. Галузь є ключовим роботодавцем та платником податків (не враховуючи впливу на суміжні галузі, промисловість забезпечує 23% робочих місць та 31% податкових

надходжень бюджету), постачальником і споживачем на внутрішньому ринку. Занепад галузі негативно впливає на всю економіку.

Отже, Україна має велику виробничу базу, історично орієнтовану на важку промисловість. З роками цей сектор зазнав змін і поступово змінюється у відповідь на потреби ринкового сектора. Щорічно в галузі випускаються тисячі інженерів з широкого кола спеціальностей.

У секторі важкої промисловості України переважає велика мережа машинобудівних підприємств. Наша країна є глобальним конкурентом в таких спеціалізованих галузях промисловості, як автомобілебудування, авіакосмічна промисловість і суднобудування.

Машинобудування постачає на внутрішній ринок кінцеву продукцію для транспорту (вагони) та енергетики (турбіни, генератори). Для інших галузей відбувається переважно виробництво окремих елементів або збирання із імпортованих комплектуючих. Є споживачем металургійної (прокат, труби) та хімічної продукції (ПВХ, поліетилен).

Україна має давні традиції в авіаційній промисловості і має кілька світових виробників літаків. Саме в Україні розташовані провідні підприємства з проектування і виробництва в аерокосмічній галузі. Саме цей сектор привертає велику увагу для інвесторів, завдяки випуску найбільшого та найпотужнішого у світі транспортного літака, який був створений київським КБ імені Антонова «Ан – 225».

Україна конкурує на світових ринках і, як і раніше вона надає послуги з технічного обслуговування збройних сил країн, що експлуатують техніку радянської розробки [3].

Сектор легкої промисловості України менш розвинений, ніж сектор важкої промисловості. Однак завдяки висококваліфікованій робочій силі цей сектор України має великий потенціал зростання. Промисловість в даний час зосереджена в фармацевтиці.

Промисловість України грає важливу роль у функціонуванні малого та середнього бізнесу країни, забезпечуючи близько 39% проміжного споживання.

Третя з найперспективніших галузей України це сектор ІКТ (телекомунікації (проводовий, безпроводовий та супутниковий електрозв'язок); комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з ними діяльність; надання інформаційних послуг).

ІТ – індустрія України є локомотивом економіки країни.

Кібербезпека, високі бізнес-проекти в сфері нанотехнологій, різні інвестиційні можливості, такі як комп'ютерні ігри, сільськогосподарський бізнес та електронна комерція забезпечує країні залучення нових інвестиційних надходжень.

Нажаль, рівень кібербезпеки знаходиться на низькому рівні, а саме Україна належить до десятки найменш захищених кібер-країн світу станом на 2019 рік.

Сектор ІТ займає важливу роль в економіці України, забезпечуючи 3,9% ВВП, 3,2% зайнятості суб'єктів господарювання та 3,8% податкових надходжень.

Сектор ІТ входить до трійки головних категорій експорту послуг (після трубопровідного транспорту та переробки товарів) та є важливим джерелом валютної виручки в країні. Факторами, що сприяють посиленню експортних позицій є високоякісна дешева робоча сила, низькі операційні витрати, вигідне оподаткування для ІТ.

Більше 1000 місцевих ІТ – сервісних компаній, понад 100 дочірніх компаній, а також є кілька провідних світових компаній, які розвивають свій бізнес в Україні.

Компанії, які працюють в цьому секторі, переважно зосереджені в Києві. Але разом з містами Харків, Одеса, Дніпро, Львів та Вінниця розвивається центри ІТ – діяльності.

Стартап-інвестиції в Україні в 2019 році склали 554 млн доларів, а саме Terrasoft, MacPaw, Competera, Preply, Looksery, Readdle, Viewdle, Grammarly, GitLab.

Українська промисловість дуже залежить від енергетики. Отже, наступною пріоритетною галуззю є енергетика.

Енергетичний сектор - важлива частина економічної стабільності та зростання будь якої країни.

Україна прагне розвивати власні нафтогазові ресурси і збільшувати внутрішній видобуток в порівнянні з сьогоднішнім. Крім того, вирішуються питання більш інтенсивно використовувати вугілля і атомну енергію, але бажаного успіху не вдається досягти через технологічні недоліки.

Головними енергетичними недоліками та перешкодами в розвитку енергетичної галузі України є:

- 1) залежність країни від іноземних постачальників нафти та газу;
- 2) надмірне споживання і як наслідок відсутність мотивації у енергозбереженні;
- 3) неефективна податкова політика та державне регулювання в країні;
- 4) застаріле обладнання, що призводить до обмеження електропостачання в окремих регіонах.

Отже, основні проблеми фінансування енергетичного сектора, в першу чергу, пов'язані з відсутністю в Україні джерел довгострокового банківського кредитування. У світовій практиці енергетичні компанії мають можливість залучати недорогі довгострокові кредитні ресурси для модернізації існуючих і будівництва нових потужностей, а в Україні, за винятком кількох найбільших гравців, вони такої можливості позбавлені. По-друге, існуючі тарифи, за винятком встановлених на високому рівні тарифів на відновлювану енергію, також не дозволяють виробникам акумулювати кошти для реалізації інвестиційних програм. Третім чинником є недостатній рівень попиту на українські енергетичні активи з боку іноземних стратегічних інвесторів. Це викликано як високими ризиками інвестування в

Україну, так і відсутністю в іноземних гравців можливостей конкурувати з українськими фінансово-промисловими групами, які мають більше можливостей для відстоювання своїх інтересів у цьому секторі [6].

Найбільш привабливими напрямками відновлювальної енергетики в Україні експерти вважають виробництво енергії з біомаси та відходів (72%), очевидно зважаючи на розвиненість сировинної бази для цієї підгалузі, сонячну енергетику (59%) та вітроенергетику (56%).

Україна займає четверте місце в Європі за запасами сланцевого газу. Уряд працює над створенням кращих умов для розвитку проектів в сфері сланцевого газу і залучення іноземних інвесторів в країну. Лише 7% респондентів вважають, що видобуток сланцевої нафти та газу матиме значний вплив на енергетичні потреби. Цікаво, що результати міжнародного досліджень прямо протилежні – 77% опитаних вважають, що вплив цієї підгалузі (у світі) буде значним або дуже значним і 8% не передбачають її помітного впливу.

Виробництво електроенергії в Україні здійснюється через теплоелектростанції, атомні електростанції та гідроелектростанції. Електроенергія, вироблена на ТЕЦ і атомних електростанціях, дорівнює один одному і становить 95% від загальної кількості. Виробництво на гідроелектростанціях становить близько 5-6% від загального обсягу.

Фармацевтична галузь України розвиває національну економіку в цілому, ця галузь є лідером за інвестиціями і рівень їх інтенсивності є вищим, ніж в середньому по галузях економіки України. На сьогоднішній день в ній задіяні лише 0,15% працівників від загальної кількості зайнятих, але вони створюють 0,83% ВВП країни.

Український фармацевтичний бізнес подолав кризу і стрімко відновлюється. Протягом останніх років ця галузь зростала в середньому на 15% в рік. Домінуюча роль як і раніше належить аптечному сегменту - 89% ринку фінансується безпосередньо споживачами і лише 11% - державою.

Середньорічний темп зростання обсягів аптечного ринку за останні 5 років склав 12%.

До переваг фарміндустрії (сильні сторони) можна віднести наступні чинники: місткість внутрішнього ринку; значний досвід виготовлення лікарських засобів; наявність наукової бази та кваліфікованих кадрів; нарощування експортного потенціалу; запровадження міжнародних стандартів щодо забезпечення контролю якості фармацевтичної продукції.

Але в цій галузі на рівні с перевагами є і негативні чинники, які впливають на розвиток цього бізнесу, а саме:

- 1) велика частка імпортованих ліків;
- 2) недосконала законодавча база;
- 3) порушення прав інтелектуальної власності;
- 4) значна кількість фальсифікованої фармацевтичної продукції.

Сьогодні фармацевтична галузь України включає виробництво лікарських засобів, медичного обладнання та вимірювальних пристроїв, біологічно-активних добавок, лікувальної косметики, засобів гігієни, медичного трикотажу [5].

Найбільшим вітчизняним виробником фармацевтичної продукції в Україні є приватне акціонерне товариство «Фармацевтична фірма «Дарниця», його частка ринку складає більше 15%. Компанія спеціалізується на виробництві твердих лікарських форм, розчинів для ін'єкцій в ампулах, крапель, м'яких лікарських форм, стерильних порошоків для приготування розчинів для ін'єкцій та інфузійних розчинів.

На сьогодні промислове виробництво фармацевтичної продукції в Україні здійснюють близько 120 підприємств. Найбільшими українськими виробниками фармацевтичної продукції є: ПАТ «Фармак», «Борщагівський хіміко-фармацевтичний завод», Корпорація «Артеріум» («Київмедпрепарат», «Галичфарм»), Корпорація «Стірол», «Дарниця», «Здоров'я» тощо.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, підсумовуюче все вище зазначене, необхідно підкреслити, що малий та середній бізнес в Україні

розвивається і має перспективи. Так, є свої переваги і недоліки в сучасному бізнесі, які необхідно враховувати, але чітко бачимо, що є підтримка держави різних галузей країни і це гарантією для іноземних інвесторів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Веретюк С.В., Пілінський В.С. Визначення пріоритетних напрямків розвитку цифрової економіки в Україні. Фінансовий простір. 2017. № 3 (27). С. 51–58.

2. Куліков П.М. Теоретичні основи адаптації підприємства до мінливості оточуючого середовища. Бізнес-Інформ. 2010. Т. 1. № 5. С. 56–58.

3. Матвієнко-Біляєва Г.Л. Основні напрями розвитку логістики підприємства та її основні концепції / Г.Л. Матвієнко-Біляєва, Н. С. Ляліна, Ю.М. Котельникова // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство». Випуск 24, частина 2, 2019 р. - 119 - 125 с.

4. Матвієнко-Біляєва Г.Л. Трансфер інноваційних технологій як запорука розвитку підприємницької діяльності // Підприємництво, торгівля, біржі в процесі соціально-економічного розвитку: монографія / Під загальною редакцією д-ра екон. наук, професора І. В. Гонтаревої. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 174 с.

5. Немченко А. С., Основи економіки та системи обліку у фармації: навчальний посібник. Харків Видавництво НФаУ «Золоті сторінки» 2005, с. 148.

6. Укрінформ. Інформаційна довідка про основні показники розвитку галузей паливно-енергетичного комплексу України за листопад та 11 місяців 2019 року (за фактичними даними): веб-сайт URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2856407-castkaelektriki-z-vidnovlivanih-dzerel-u-listopadi-zrosla-bilsak-utrici.html> (дата звернення: 9.03.2020).

REFERENCES:

1. Veretiuk S.V., Pilinskyi V.S. (2016) Vyznachennia priorytetnykh napriamkiv rozvytku tsyfrovoy ekonomiky v Ukraini [Identifying priority areas for the digital economy in Ukraine] *Finansovy prostr.* Vol. 3 (27). Naukovi zapysky Ukrainskoho NDI zviazku, pp. 51–58.
2. Kulikov P.M. (2010) Teoretychni osnovy adaptatsii pidpriemstva do minlyvosti otochuiuchoho seredovyshcha [Theoretical bases of enterprise adaptation to environmental variability]. *Biznes-Inform*, vol. 1, no. 5, pp. 56–58.
3. Matviienko-Biliaieva H.L., Lialina N.S., Kotelnikova Iu.M. (2019) Osnovni nvpriamy rozvytku lohistyky pidpriemstva ta yii osnovni kontseptsii [Main areas of development of logistics of enterprises and its main concepts] *Uzhorod National University Herald. International Economic Relations And World Economy*, no. 24, part 2, pp. 119 – 125.
4. Matviienko-Biliaieva H.L. (2018) Transfer innovatsiinykh tekhnolohii yak zaporuka rozvytku pidpriemnytskoi diialnosti [Transfer of innovative technologies as a guarantee of business development]. *Pidpriemnytstvo, torhivlia, birzhi v protsesi sotsialno-ekonomichnoho rozvytku* [Entrepreneurship, trade, exchanges in the process of socio-economic development:]. Kharkiv: KhNEU im. S. Kuznets, p. 37-44.
5. Nemchenko A. S. (2005), *Osnovy ekonomiky ta systemy obliku u farmatsiyi: navchal'nyy posibnyk* [Fundamentals of economics and accounting systems in pharmacy: a textbook]. Kharkiv: NFaU «Zoloti storinky». (in Ukrainian)
6. Ukrinform (2020) Informatsiyna dovidka pro osnovni pokaznyky rozvytku haluzey palyvno-enerhetychnoho kompleksu Ukrayiny za lystopad ta 11 misyatsiv 2019 roku (za faktychnymy danymy) [Information note on the main indicators of the development of the branches of the fuel and energy complex of Ukraine for November and 11 months of 2019 (according to actual data)] Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubriceconomy/2856407-castka-elektriki-z-vidnovluvanidzerel-u-listopadi-zrosla-bils-ak-utrici.html> (accessed 9 March 2020).